

Natuurtoets herinrichting slachthuisterrein in Haarlem

Concept, 26 juni 2012

Natuurtoets herinrichting slachthuisterrein in Haarlem

Flora- en faunawet

Concept

Kenmerk R001-1209987MGK-V01

Verantwoording

Titel	Natuurtoets herinrichting slachthuisterrein in Haarlem
Opdrachtgever	Gemeente Haarlem
Projectleider	drs. S. (Simone) Bremer
Auteur(s)	ing. M.M. (Margaret) Konings
Tweede lezer	drs. S. (Simone) Bremer, projectmanager
Uitvoering veldwerk	P. (Pim) Dorst
Projectnummer	1209987
Aantal pagina's	27 (exclusief bijlagen)
Datum	26 juni 2012
Handtekening	

Colofon

Tauw bv
BU Ruimtelijke Kwaliteit Amsterdam
Zekeringstraat 43 g
Postbus 20748
1001 NS Amsterdam
Telefoon +31 20 60 63 22 2
Fax +31 20 68 48 92 1

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Concept

Kenmerk R001-1209987MGK-V01

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Inleiding.....	9
1.1 Aanleiding en doel.....	9
1.2 Natuurwetgeving	9
1.3 Methode	10
2 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten.....	11
2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling.....	11
2.2 Soortverspreiding	14
2.3 Samenvatting aanwezige tabel 2/3 soorten	17
3 Toetsing Flora- en faunawet.....	18
3.1 Inleiding	18
3.2 Overzicht effecten	18
3.3 Toetsing aanwezige soorten	18
3.3.1 Vogels	18
3.3.2 Vleermuizen	19
4 Conclusies en aanbevelingen	20
4.1 Conclusies en aanbevelingen	20
5 Literatuur.....	21

Bijlage(n)

1. Overzichtskaart
2. Toelichting natuurwetgeving

1 Inleiding

Gemeente Haarlem is voornemens het bestemmingsplan te wijzigen voorafgaand aan de herontwikkeling van het Slachthuisterrein in Haarlem. Voorafgaand aan de bestemmingsplan wijziging wordt een natuurtoets uitgevoerd. Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de relevante natuurwetgeving en de wijze van toetsing hieraan.

1.1 Aanleiding en doel

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk gemaakt te worden of (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden.

In opdracht van gemeente Haarlem heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor het wijzigen van het bestemmingsplan vooraf aan de herinrichting van het Slachthuisterrein in Haarlem. De omvang en aspecten van de beoogde ontwikkeling zijn nader beschreven in hoofdstuk 2.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Natuurwetgeving

De huidige natuurwetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming.

Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Wet op de Ruimtelijke Ordening (Wro). De NB-wet beschermt Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de NB-wet noodzakelijk. In de Wro is de planologische bescherming van gebieden aangemerkt als *Ecologische Hoofdstructuur* vastgelegd. Toetsing hieraan vindt primair plaats bij ruimtelijke procedures en andere vergunningaanvragen.

Een uitgebreide beschrijving met betrekking tot natuurwetgeving is opgenomen in bijlage 2.

Het plangebied ligt binnen het stedelijke gebied van Haarlem. Het plangebied ligt niet in een beschermd gebied, zoals Natura 2000-gebied of Ecologische Hoofdstructuur. Het Natura 2000-gebied Natura 2000-gebied Kennemerlandzuid ligt op circa 3,5 km afstand van het plangebied en de EHS. Gezien het lokale karakter van de ingreep worden effecten op Natura 2000-gebieden en Ecologische Hoofdstructuur niet verwacht. Deze toetsing richt zich daardoor alleen op het beschermingsregime voortkomend uit de Flora- en faunawet.

1.3 Methode

De mogelijke aanwezigheid van beschermde planten- en/of diersoorten is bepaald aan de hand van de volgende gegevens.

- Een oriënterend veldbezoek op 25 juni 2012
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en –data

Het oriënterende veldbezoek betreft geen volledige inventarisatie, maar is erop gericht te controleren in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen.

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie ten aanzien van de aanwezige soorten soms niet te geven. Door de inzet van deskundige ecologen wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

Op basis van het oriënterende veldbezoek, habitateisen van soorten en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die in of nabij de planlocatie verwacht. De beoogde ontwikkeling is vervolgens getoetst op deze selectie van soorten.

Ten aanzien van vigerend beleid, soortspecifieke informatie en andere gegevens is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Een totaaloverzicht van deze bronnen is opgenomen in hoofdstuk 6.

2 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de huidige en toekomstige staat en gebruik van de planlocatie en de verwachte beschermde soorten op basis van verspreidingsgegevens, oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel.

2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling

Om (globale) locaties aan te duiden wordt in de ecologie veel gebruik gemaakt van een raster van kilometerhokken, zogenaamde RD-coördinaten. Verspreidingsgegevens van dier- en plantensoorten worden veelal per kilometerhok gedocumenteerd. Het plangebied ligt in kilometerhok 104-487. De onderstaande figuur geeft de ligging van het plangebied en kilometerhokken weer.

Figuur 2.1 Ligging plangebied

Het plangebied ligt tussen de Gouwewetering, Slachthuisstraat, Hannie Schaftstraat en de Pladellastraat in Haarlem. In het plangebied ligt de Oorkondelaan. In de Slachthuisbuurt staan verschillende woningen, monumentale woningen, ICT-gebouw, een woonwagen groep en

Concept

Kenmerk R001-1209987MGK-V01

bedrijfspannen. Het is een stedelijk gebied met verschillende groene zones bestaand uit struwelen, kleine grasvelden en bomenrijen en verwilderde hoeken.

Figuur 2.2 Impressie Slachthuissterrein en omgeving

Beoogde ontwikkeling

De doelstelling van het project Slachthuissterrein en de Oorkondelaan is het realiseren van een kwalitatief hoogwaardig gebied rondom het slachthuis, met behoud van restauratie van de monumentale gebouwen. Ook wordt woningbouw gestimuleerd [uitgangspunten ontwikkeling Slachthuissterrein, 2011].

De gemeente Haarlem heeft in juli 2005 enkele uitgangspunten voor het een gebiedsvisie Middengebied Slachthuisbuurt bepaald, over de omgeving van de Oorkondelaan wordt het volgende aangegeven:

ConceptKenmerk R001-1209987MGK-V01

Het gebied Oorkondelaan is een overgangszone tussen enerzijds de intensief bebouwde Schipholwegzone en anderzijds het Slachthuissterrein en de Slachthuisbuurt. De zone krijgt een gemengd karakter met diverse functies en wandelstroken voor de buurt. De opgave ligt voor een belangrijk deel in de inpassing van het kantoorgebouw ICT-Haarlem en het NUON 50 kV station en een nieuwe locatie voor standplaatsen van woonwagens. De stedenbouwkundige 'draggers' in het gebied zijn noordzuid structuren: de Pladellastraat, nieuwe (verlengde) Oorkondelaan en de Gouwwetering.

De bebouwing aan weerszijden van de Pladellastraat behoudt (krijgt) als karakter wonen en krijgt een functie als hoofdroute voor langzaam verkeer en als wijkontsluiting voor auto's. De bebouwing langs de nieuwe (verlengde) Oorkondelaan (gedeelte tussen Slachthuissterrein en Schipholweg) krijgt een gemengd en wat hoger gebouwd karakter met woon-werkwoningen. De Gouwwetering heeft een recreatief karakter met openbare ruimte en een buurtpark met speelvoorzieningen voor oudere jeugd.

Ook langs de Hannie Schafstraat en Pladellastraat komen brede, groene wandelzones. De nieuwe woningen in dit gebied worden ook gemengd goedkope huur, middeldure huur en middeldure koop.

Over het Slachthuissterrein worden de volgende uitgangspunten aangegeven:

Uitgangspunt voor het Slachthuissterrein is behoud en herbestemming tot wonen van het terrein en van (delen van) de bestaande oorspronkelijke Slachthuisgebouwen uit oogpunt van cultuurhistorie, architectuur, identiteit en sfeer. Het Slachthuissterrein krijgt een omvorming tot een binnenhof rond het historische Slachthuis en wordt voor de auto ontsloten via de nieuwe Oorkondelaan in zuidelijke richting. Aan de zijde van de Gouwwetering en op termijn aan de zijde van het buurtpark is gestapelde woningbouw wenselijk. Ter plaatse van de huidige woonwagenlocatie komen grondgebonden woningen, zo mogelijk vormgegeven als eenheid met de voormalige stallen en het voormalig kantoor. Behalve wonen kunnen op het slachthuissterrein enkele passende niet-woonfuncties komen, op maatschappelijk en op economisch vlak (lichte bedrijfsvormen). Een supermarkt is onwenselijk op deze locatie en onverenigbaar (hoge milieucategorie) met de gewenste woonbestemming. Ook detailhandel (food en non-food) is uitgesloten en alleen mogelijk in zone I [zuidstrook]. De uitdaging voor de ontwikkeling van het Slachthuiscomplex is gelegen in de bestaande architectuur in een nieuwe structuur te integreren.

Ten behoeve van de toekomstige herinrichting gaan we uit van een worst case situatie waarin de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Kap van alle bomen en struweel

- Voorbereidingswerkzaamheden renovatie en sloop
- Bouwrijp maken van de grond
- Heiwerkzaamheden
- Renovatiewerkzaamheden
- Bouwwerkzaamheden voor de nieuwbouw
- Herinrichting groen van het terrein

2.2 Soortverspreiding

In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in drie tabellen beschermde soorten: tabel 1-soorten (niet bedreigd), tabel 2-soorten (beschermde) en tabel 3-soorten (strikt beschermde). Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer, onderhoud of gebruik. Deze soorten worden in dit rapport niet benoemd.

In deze paragraaf zijn de aanwezige door de Flora- en faunawet beschermde soorten geselecteerd. Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Op basis van habitateisen, het oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden.

Flora

Bij het oriënterende veldbezoek op 25 juni 2012 is een indruk verkregen van de aanwezige standplaatsen en is gekeken naar de aanwezige (vaat)planten. Gezien het stedelijke karakter en ontbreken van bijzondere biotopen worden geen beschermde vaatplanten in het plangebied verwacht. Tijdens het veldbezoek zijn deze ook niet waargenomen. Gelet hierop is de aanwezigheid van (strikt) beschermde flora uitgesloten. Door de herinrichting van het plangebied is een effect op deze soortgroep uitgesloten.

Zoogdieren

Gelet op verspreidingsgegevens [Zoogdieratlas 2012] en het aanwezige biotoop is het voorkomen van strikt beschermde zoogdieren in het plangebied uitgesloten. Een overtreding van de Flora- en faunawet is hierdoor uitgesloten.

Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Alle vleermuizen die voorkomen in Nederland zijn opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet. De leefwijze van vleermuizen is sterk afhankelijk van holle bomen, gebouwen met spouwmuren en open daklijsten. Bijna het gehele jaar zitten vleermuizen

ConceptKenmerk R001-1209987MGK-V01

in spleten van bomen of in spouwmuren van gebouwen. Ze houden er hun winterslaap, zogen hun jongen en in de paartijd worden de bomen gebruikt als toevluchtsoord [Dietz, C., et al, 2011].

Op basis van verspreidingsgegevens en het aanwezige biotoop kunnen de volgende vleermuissoorten in en in de omgeving van het plangebied voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en de laatvlieger.

Vleermuizen zijn heel kieskeurig in de keuze van verblijfplaatsen [vleermuis.net, 2012]. Tijdens het oriënterend onderzoek zijn in de gevels enkele woningen geschikte locaties waargenomen die geschikt zijn als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen. Enkele monumentale panden hebben geen spouwmuur waardoor deze gebouwen minder geschikt zijn voor gebouwbewonende vleermuizen maar alsnog kunnen dienen als paarverblijfplaats of als zomerverblijfplaats.

Gezien de ligging en het habitat van plangebied is het voorkomen van vaste verblijfplaatsen, belangrijke (doorgaande) vlieg- of migratieroutes van vleermuizen niet uitgesloten. Een overtreding van de Flora- en faunawet is hierdoor niet uitgesloten.

Algemene broedvogels

In het plangebied kunnen meerdere broedende vogels voorkomen. De ruige vegetatie en het nabijgelegen water zijn geschikt voor verschillende soorten struweelvogels, watervogels en enkele bosvogels. Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied en omgeving meerdere soorten waargenomen zoals, houtduif, merel, kauw, roodborst, vink, heggenmus en winterkoning. Een overtreding van de Flora- en faunawet kan worden voorkomen door op voorhand te zorgen dat geen vogels tot broeden komen. Bijvoorbeeld door de ruigte buiten de broedperiode te maaien en vervolgens bouwrijp te maken.

Jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogels zijn de nesten jaarrond beschermd, een overzicht is opgenomen in de bijlagen 2. In het plangebied zijn mogelijk jaarrond beschermde nesten aanwezig van de huismus en gierzwaluw. Overige jaarrond beschermde nesten worden hierdoor niet in het plangebied verwacht. Het vernietigen van nesten van de huismus en gierzwaluw is een overtreding van de Flora- en faunawet.

Categorie 5 Vogels

In het plangebied en omgeving zijn verschillende zogenoemde categorie 5 soorten waargenomen. Dit zijn soorten waarvan de verblijfplaatsen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. De betreffende soorten zijn in tabel 2.1 opgenomen.

Concept

Kenmerk R001-1209987MGK-V01

Tabel 2.1 Waargenomen broedvogels

Soort	Trend
Grote bonte specht	Matige toename (+)
Koolmees	Matige toename (+)
Pimpelmees	Matige toename (+)
Spreeuw	Matige afname (-)
Ekster	Matige afname (-)

[bron: <http://www.sovon.nl/xls/broedvogeltrends.xls>]

De grote bonte specht, koolmees en de pimpelmees hebben een toenemende trend. De ekster en spreeuw hebben een matig afnemende trend maar zijn zeer algemene broedvogels [www.vogelbescherming.nl]. Voor alle in het plangebied voorkomende categorie 5 soorten wordt daarom geconcludeerd dat geen redenen bestaan om verblijfplaatsen jaarrond te beschermen.

Amfibieën

Op basis van verspreidingsgegevens [www.ravon.nl] kan de rugstreepad voorkomen in de ruime omgeving van het plangebied. Deze amfibie vraagt echter om een specifiek habitat. Voor de rugstreepad is dit een zandige omgeving met ondiepe plassen. Geschikt leefgebied voor deze soort ligt voornamelijk in de duingebieden van het Natura2000-gebied Kennemerland-Zuid en de naastgelegen bollenvelden gevonden. Het plangebied zelf bevat geen geschikte biotoop voor de rugstreepad of andere beschermde amfibieën. Door de herinrichting van het plangebied is een effect op de soortgroep amfibieën uitgesloten.

Reptielen

Op basis van verspreidingsgegevens [www.ravon.nl] en het habitat in het plangebied is de aanwezigheid van beschermde reptielen uitgesloten. Een overtreding van de Flora- en faunawet is uitgesloten.

Overige ongewervelden

Als ongewervelden zijn naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers, weekdieren en een kreeftachtige beschermd door de Flora- en faunawet. Op basis van verspreidingsgegevens [Bos *et al.*, 2006; Dijkstra *et al.*, 2002 en EIS-Nederland *et al.*, 2007] worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde soorten verwacht. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en/of bevat geen geschikte (landschaps)elementen. Effecten op deze soorten worden dan ook uitgesloten.

2.3 Samenvatting aanwezige tabel 2/3 soorten

Nader onderzoek

De Flora- en faunawet gaat uit van het voorzorgsbeginsel en stelt dat een overtreding van verbodsbepalingen *met zekerheid* moet kunnen worden uitgesloten. Uitsluitel is alleen mogelijk op basis van voldoende en actuele gegevens. Wanneer negatieve effecten op soorten mogelijk zijn, en wanneer niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aanwezig is, is daarom nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten noodzakelijk. Ook voor een eventuele ontheffing of indienen van een mitigatieplan dient de aanwezigheid van de betreffende soort aangetoond te worden. Hierbij geldt een 'omgekeerde bewijslast waarbij de initiatiefnemer verantwoordelijkheid draagt.

Tabel 2.1 Beschermde soorten (tabel 2/3) die op mogelijk in het plangebied verwacht worden

Soortgroep	Verwachte soorten (tabel 2/3)
Flora	Geen
Zoogdieren	Geen
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, en laatvlieger (allen tabel 3)
Vogels (algemeen)	Verschillende algemene soorten van stedelijk gebied
Vogels (vaste verblijfplaats)	Huismus en gierzwaluw
Vogels categorie 5	Ekster, grote bonte specht, spreeuw, koolmees, pimpelmees, zwarte kraai
Reptielen	Geen
Amfibieën	Geen
Vissen	Geen
Overige ongewervelden	Geen

3 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vragen: In welke mate worden door de Flora- en faunawet beschermde soorten door de beoogde activiteiten beïnvloed en zijn hiervoor een mitigerende maatregelen en/of ontheffing noodzakelijk?

3.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk is beschreven in hoeverre dier- en plantensoorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen en/of in hoeverre het voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. In deze paragraaf is getoetst of het beoogde voornemen een effect kan hebben op de verwachte aanwezige beschermde soort(en).

Zowel de Flora- en faunawet als de Natuurbeschermingswet 1998 gaan uit van het voorzorgsbeginsel en stellen dat effecten *met zekerheid* moeten worden uitgesloten. Wanneer effecten mogelijk zijn, en wanneer op basis van het oriënterend veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aanwezig is, kan daarom nader onderzoek noodzakelijk zijn.

3.2 Overzicht effecten

De beoogde (ruimtelijke) ingreep heeft een mogelijk effect op beschermde diersoorten. Hierbij is onderscheid te maken tussen tijdelijke en permanente invloeden die effecten kunnen veroorzaken. Dit zijn:

Tijdelijke invloeden:

- Verhoogde aanwezigheid en beweging van mensen
- Geluid bij bouwwerkzaamheden en grondwerken
- Licht tijdens de bouwfase

Permanente invloeden:

- Kap van bomen
- Verwijderen van struweel
- Veranderend beheer
- Verhoogde aanwezigheid en beweging van mensen

3.3 Toetsing aanwezige soorten

3.3.1 Vogels

Het verwijderen van bomen en struiken dient gezien te worden als een voor vogels versturende activiteit en dienen buiten het vogelbroedseizoen plaats te vinden.

De beoogde ingreep heeft een mogelijk effect op jaarrond beschermde verblijfplaatsen van de huismus en de gierzwaluw. Of effecten optreden is afhankelijk van de daadwerkelijke aanwezigheid van deze soorten en de functie die het plangebied daarbij vervult. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van de gierzwaluw en de huismus en de functie van het plangebied is daarom noodzakelijk. Nader onderzoek dient uitgevoerd te worden in het broedseizoen van deze soorten. Voor de aanwezigheid van vaste zijn 3 bezoeken in de periode mei -juli nodig.

3.3.2 Vleermuizen

De beoogde ingreep heeft een mogelijk effect op verblijfplaatsen en leefgebied van vleermuizen. Of effecten optreden is afhankelijk van de daadwerkelijke aanwezigheid van deze soorten en de functie die het plangebied daarbij vervult. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen en de functie van het plangebied is daarom noodzakelijk. Nader onderzoek dient te worden uitgevoerd in het vliegseizoen (eind april tot begin oktober). Voor de aanwezigheid van vaste zomerverblijven en/of kraamkolonies, paarplaatsen en winterverblijfplaatsen zijn 5 bezoeken in de periode mei - september nodig.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies en aanbevelingen

Op grond van de beschikbare gegevens, het oriënterend veldbezoek en de uitgevoerde toetsing worden de volgende conclusies getrokken:

- Het plangebied en de omgeving van het plangebied is geschikt voor gebouwbewonende soorten zoals de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en de laatvlieger. Het plangebied kan dienen als vaste verblijfplaats. Negatieve effecten op vleermuizen en hun leefgebied zijn bij doorgang van de werkzaamheden niet uitgesloten. Daarmee kan de beoogde ontwikkeling in overtreding van de Flora- en faunawet zijn. Een nader onderzoek dient uit te wijzen of in het plangebied verblijfplaatsen aanwezig zijn. Het nader onderzoek bestaat uit 4 veldbezoeken in de periode van april tot en met september.
- In het plangebied zijn mogelijk jaarrond beschermde nesten aanwezig van de huismus en de gierzwaluw. Negatieve effecten op jaarrond beschermde vogels en hun leefgebied zijn bij doorgang van de werkzaamheden niet uitgesloten. Daarmee kan de beoogde ontwikkeling in overtreding van de Flora- en faunawet zijn. Een nader onderzoek dient uit te wijzen of in het plangebied verblijfplaatsen aanwezig zijn. Het nader onderzoek bestaat uit 3 bezoeken in broedseizoen van deze soorten: mei tot en met juli.
- Het plangebied is geschikt voor verschillende soorten broedvogels. Alle broedende vogels, de in functie zijnde nesten én de functionele omgeving hiervan zijn beschermd tijdens het broedseizoen volgens de Flora- en faunawet. Dit loopt globaal van maart tot en met half augustus. De werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd, om verstoring en aantasting van broedvogels en hun functionele leefomgeving te voorkomen. Een andere mogelijkheid is om buiten het broedseizoen het plangebied ongeschikt te maken als broedgebied voor vogels.

5 Literatuur

[Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay., I. Wynhoff en De Vlinderstichting, 2006]
De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

[Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992]
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Creemers, R.C.M. en J.J.C.W. van Delft (RAVON), 2009]
De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht, 2009, ISBN 978-9050-113007.

[Dietz, C., O. von Helveren, D. Nill, P. H. C. Lina, 2011]
Vleermuizen Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Biologie – Kenmerken – Bedreigingen. Tirion Natuur 2011, ISBN 978-90-5210-739-4

[Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002]
De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

[EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007]
Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. Uitgegeven door EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

[Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers R, 2010]
Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2009-03

[Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997]
Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Concept

Kenmerk R001-1209987MGK-V01

[Zoogdiervereniging, 2010]

Cursus Vleermuizen en planologie, o.l.v. Herman Limpens, Zoogdiervereniging. Jaargang 2010, oktober

Geraadpleegde websites

[Zoogdiervereniging, 2011]

Website van de Zoogdiervereniging met verspreidingsdata van in Nederland voorkomende zoogdiersoorten, www.zoogdieratlas.nl, laatst bezocht op 27 juni 2012

[Ravon, 2011]

Website van Ravon met verspreidingsdata van in Nederland voorkomende vissen, reptielen en amfibieën, www.ravon.nl, laatst bezocht op 27 juni 2012

Bijlage

1

Overzichtskaart

<<Start enclosure text>>

Bijlage

2

Toelichting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten. Uitgangspunt van de wet is dat aantasting van de beschermde soorten moet worden voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I, voorheen LNV). De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ongeveer 100 plantensoorten zijn te vinden in tabellen, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet. Niet elke soort is even zwaar beschermd, er wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën namelijk:

- Tabel 1: Algemene en niet bedreigde soorten
- Tabel 2: Schaarse soorten
- Tabel 3: Meest zeldzame en bedreigde soorten

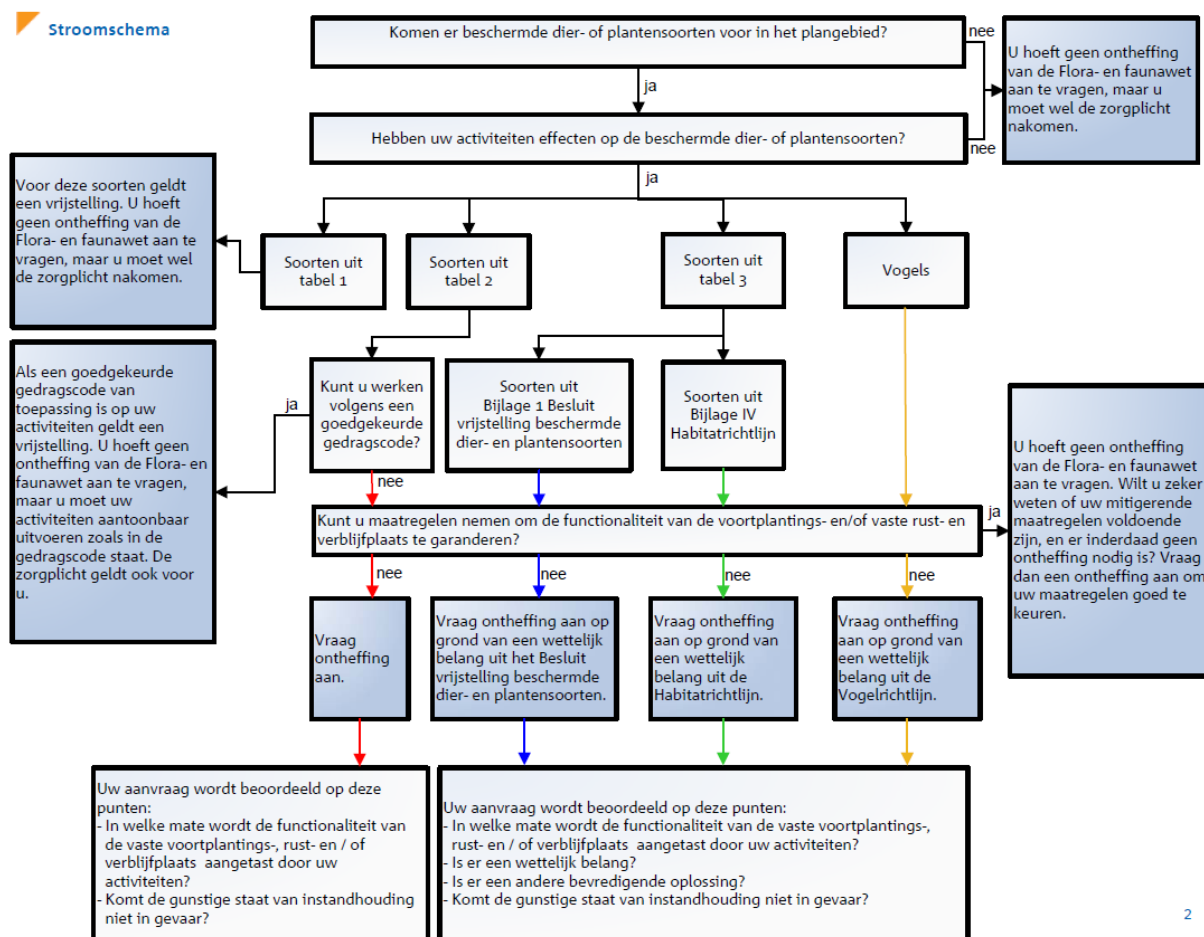
Naast deze drie groepen zijn alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Daarnaast zijn van een aantal soorten de vaste rust- en verblijfplaatsen én de functionele omgeving jaarrond beschermd (zie *Vogels*).

De Flora- en faunawet bevat artikelen met bijbehorende verbodsbepalingen. Deze zijn weergegeven in onderstaand overzicht. Activiteiten waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden dienen voorkomen te worden, bijvoorbeeld door het treffen van mitigerende maatregelen. Indien dit niet mogelijk is, dan is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alleen toegestaan met een ontheffing van het Ministerie van EL&I. Een mitigatieplan of ontheffing dient in het bezit te zijn voorafgaand aan de start van de uitvoeringsfase.

- Artikel 2: Zorgplicht ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd
- Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, beschadigen of verwijderen van beschermde planten
- Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren
- Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren
- Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijf- en voortplantingsplaatsen
- Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren
- Artikel 13: Verbod: bezit van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Bij bepaalde activiteiten en alleen voor soorten vermeld in tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling. Voor de tabel 2- en 3-soorten is bij bepaalde activiteiten (zie onderstaand schema) ook geen ontheffing nodig wanneer deze worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van EL&I goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode. Wanneer niet volgens een gedragscode gewerkt wordt en wanneer tabel 2- of 3-soorten worden aangetast, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden ter voorkoming van een overtreding van de verbodsbepalingen. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EL&I (in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag).

Wanneer ook het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Onderstaand is een stroomschema opgenomen met de bepalingen wanneer een mitigatieplan of ontheffing nodig is.

Stroomschema Flora- en faunawet [LNV, 2009]

Zoals weergegeven in het stroomschema, moet wanneer het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, een ontheffing worden aangevraagd. Het verkrijgen van een ontheffing is aan strikte voorwaarden gebonden. De exacte voorwaarden verschillen afhankelijk van de beschermde status van de soort waarvoor ontheffing wordt aangevraagd.

Tabel 1-soorten (algemene en niet bedreigde soorten)

Begin 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur in het kader van de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is geregeld dat een aantal algemene soorten, vanaf toen de tabel 1-soorten genoemd, bij bepaalde activiteiten verstoord mag worden zonder dat daar vooraf een

onthefing voor is verkregen. Het gaat daarbij om 'Beheer en onderhoud', 'Bestendig gebruik' en 'Ruimtelijke ontwikkeling'.

Activiteiten, die binnen deze categorieën vallen, kunnen onder voorwaarden zonder onthefing worden uitgevoerd, óók als dit schadelijke effecten heeft voor deze soorten. De zorgplicht is voor deze soorten echter onverminderd van toepassing.

Tabel 2-soorten (schaarse soorten)

Voor de tabel 2-soorten kan een mitigatieplan worden opgesteld (en goedgekeurd door het Ministerie van EL&I in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een onthefing worden verleend indien de activiteit een 'redelijk doel' dient en er geen afbreuk wordt gedaan aan de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort (effecten op regionaal populatieniveau). Indien de gunstige staat van instandhouding van de soort wel in het geding komt, dienen altijd mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Voor initiatiefnemers die beschikken over een door het Ministerie van EL&I geaccordeerde gedragscode die aangeeft op welke wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten geldt voor de tabel 2-soorten eveneens een vrijstelling.

Tabel 3-soorten (zeldzame en bedreigde soorten)

Voor de tabel 3-soorten kan door het Ministerie van EL&I eveneens een mitigatieplan worden goedgekeurd (in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een onthefing worden verleend indien aan specifieke criteria wordt voldaan. Deze criteria zijn afhankelijk van de status van de betreffende tabel 3-soort¹

Voor tabel 3-soorten afkomstig uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, kan onthefing aangevraagd worden indien er geen alternatief beschikbaar is, en op grond van wettelijke belangen uit deze AMvB. Dit zijn:

- a) *Bepalingen inzake vrij verkeer en markt van het Verdrag tot oprichting van de EG*
- b) *Bescherming van flora en fauna*
- c) *Veiligheid van het luchtverkeer*
- d) *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
- e) *Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten*
- f) *Voorkomen van ernstige schade aan eigendom anders dan gewas, vee, bos en wateren*
- g) *Belangrijke overlast veroorzaakt door een beschermde inheemse diersoort*
- h) *Uitvoering van bestendig beheer en onderhoud in landbouw en bosbouw*
- i) *Bestendig gebruik*
- j) *Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.*

¹ De tabel 3-soorten kunnen verdeeld worden in twee categorieën; hetzij Bijlage 1-soorten van de bijlagen van het (AMvB) Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, of Bijlage IV-soorten van de bijlagen van de Europese Habitatrichtlijn. De aanwijzing van de eerste categorie is nationaal bepaald. Voor de tweede categorie gelden Europese verplichtingen om beschermingsmaatregelen te nemen.

Voor tabel 3-soorten uit de bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor ruimtelijke ingrepen alleen ontheffing verleend wordt indien er geen alternatief beschikbaar is en op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- a) *Bescherming van wilde flora en fauna en instandhouding van de natuurlijke habitats*
- b) *Ter voorkoming van ernstige schade aan onder andere gewassen, veehouderijen, bossen en wateren*
- c) *In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*
- d) *Ten behoeve van onderzoek en onderwijs, reproductie en herintroductie van soorten*
- e) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

Vogels

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. De basis hiervoor vormt de Europese Vogelrichtlijn, waarin ondermeer de bescherming gereguleerd is van alle inheemse en geregeld voorkomende trekvogels, zodat deze 'kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten'. Voor deze vogels is de Flora- en faunawet van kracht. De Flora- en faunawet geeft aan dat álle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd zijn tijdens de broedperiode. Ontheffingen voor verstoring tijdens de broedperiode worden niet verleend. Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 tot en met 4 jaarrond beschermd zijn en categorie 5 alléén tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. Voor deze soorten is daarom vaak ook inzicht nodig in de rust- en verblijfplaatsen in het plangebied en de omgeving. De onderscheiden categorieën zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil)
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus)
3. Nesten van vogels, zijnde géén koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk)
4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil)
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit

beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: Boerenzwaluw, Groene specht en Torenvalk)

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 tot en met 4 de volgende soorten: *Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespendif en Zwarte wouw*. De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd. De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter óók jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten: *Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht*.

Voor het verstoren van broedende vogels tijdens de broedperiode wordt geen ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels en/of de jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen geldt een zware toets, vergelijkbaar met die van tabel 3-soorten. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen alternatief beschikbaar is en aan specifieke wettelijke criteria wordt voldaan, voortkomend uit de Europese Vogelrichtlijn. Deze criteria zijn:

- a) - *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
 - *Veiligheid van het luchtverkeer*
 - *Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren*
 - *Bescherming van flora en fauna*
- b) *In verband met onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- c) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

In het geval van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen te nemen, en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen. Hierbij is altijd een zogenaamde omgevingscheck nodig om inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EL&I, in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag.

Zorgplicht

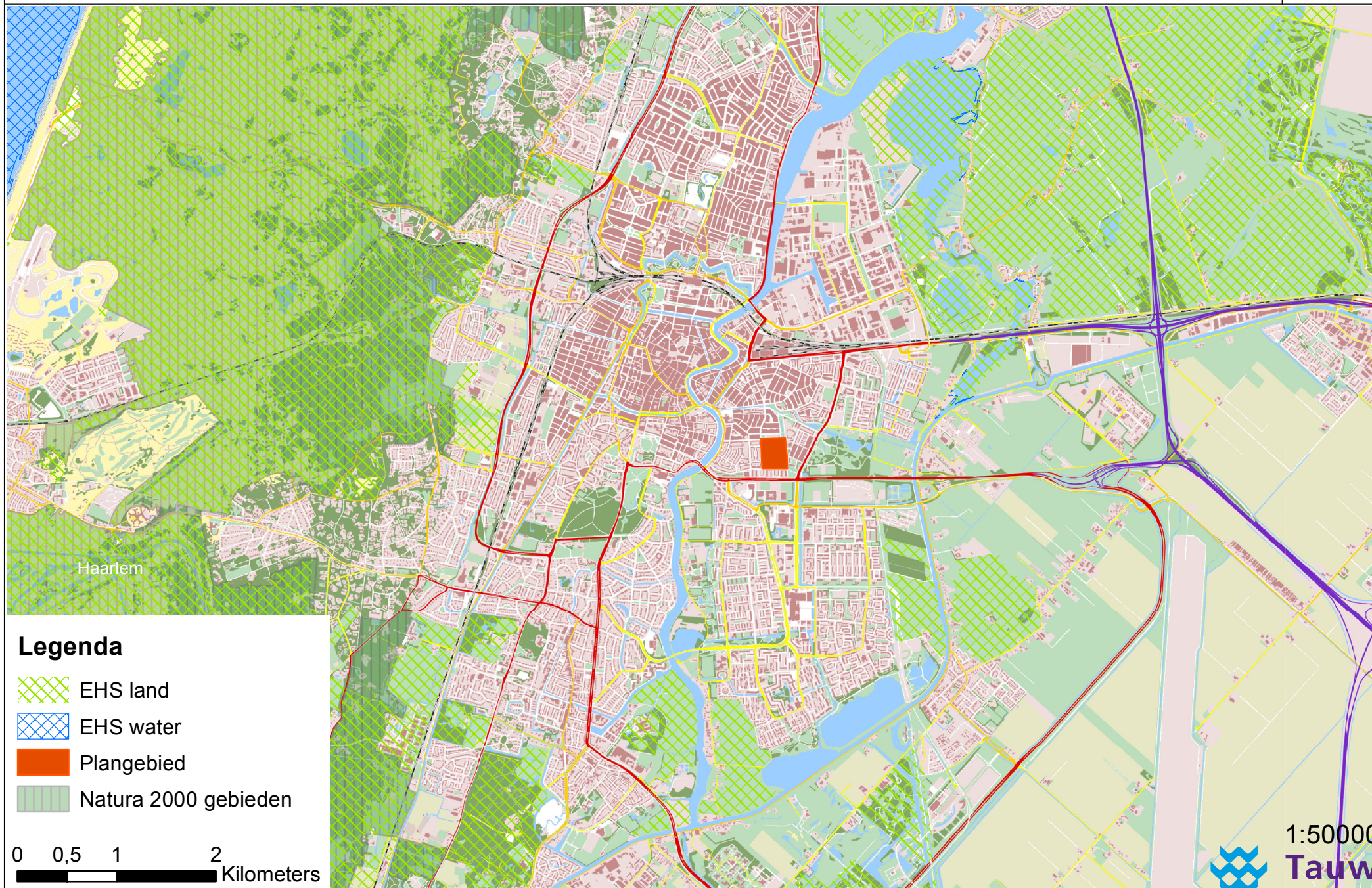
In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen; artikel 2, lid 1. De tekst daarvan is als volgt: "Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2:

De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken”.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

Over de Rode Lijst

De Rode Lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode Lijst zijn geplaatst, zijn alléén beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen. Soorten kunnen op de Rode Lijst worden opgenomen wanneer zij zeldzaam zijn of wanneer de trend negatief is. Voor soorten van de Rode Lijst is niet per definitie een ontheffing vereist. Deze lijst heeft een signalerende functie en dient als een instrument ten behoeve van beleidsontwikkeling. Het zeldzamer worden van een bepaalde soort en het daarmee in een andere categorie terechtkomen, kan wel tot gevolg hebben dat een soort door de minister onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet wordt gebracht. Voorts geldt dat voor beschermde Rode Lijstsoorten de gunstige staat van instandhouding eerder in het geding kan zijn, waardoor eerder compenserende maatregelen kunnen worden geëist.

Legenda

- EHS land
- EHS water
- Plangebied
- Natura 2000 gebieden

0 0,5 1 2
Kilometers